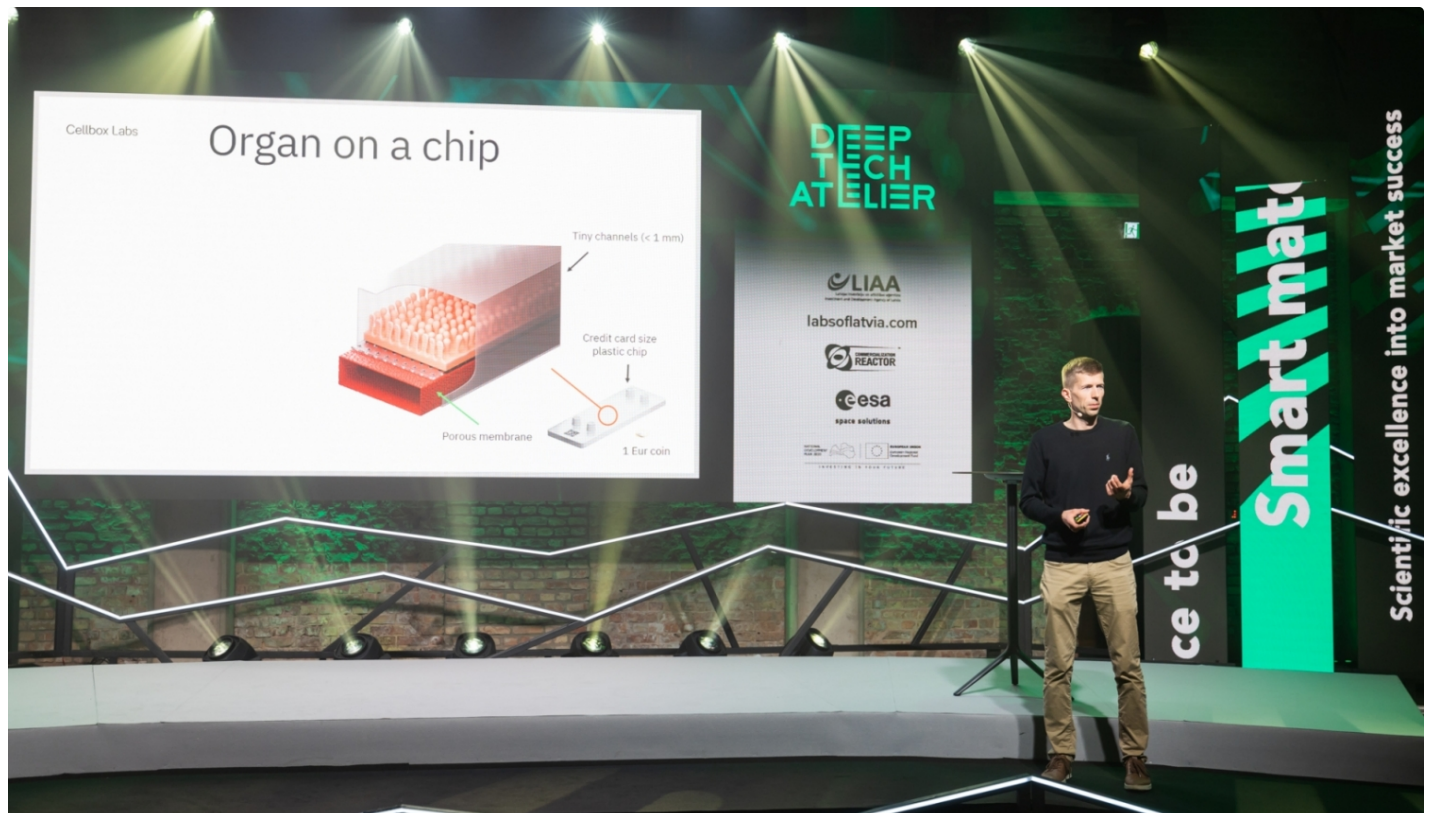

LIAA: Uzņēmēji izsolēs varēs iegādāties zinātnes komercializācijas projektos izstrādātos risinājumus

Publicēts: 03.08.2022.

Noslēgumam tuvojas Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) administrētās Tehnoloģiju pārneses programmas trešajā atlases kārtā iesniegtie zinātnes komercializācijas projekti. Savu veikumu uzņēmējiem ir gatavas nodot 26 Latvijas zinātnieku komandas, kuras piedāvā iegādāties patentus tādiem risinājumiem kā medikamentu iedarbības pētījumu veikšana bez cilvēku iesaistes, viedo apģērbu ražošana, koksnes atkritumu pārstrāde, elektrokartingu tehnoloģiju attīstība u.c.

☞ “Pasaules prakse apliecina, ka zinātniekiem jāstrādā ciešā sadarbībā ar uzņēmējiem un finansētājiem, lai radītās inovācijas pēc iespējas ātrāk sniegtu ieguldījumu ekonomikā. Tas nodrošina gan tautsaimniecības izaugsmi gan sniedz ienākumus zinātniskajām institūcijām, kuras vairs nav atkarīgas no budžeta dotācijām. Katram zinātniskajam projektam ir piesaistīts biznesa līderis, kurš jau izstrādes laikā veido kontaktus ar potenciālajiem klientiem un investoriem. Tāpat šie projekti ir laba reklāma mūsu zinātniekiem, jo daudzi patenti tiek pārdoti ārvalstīs,” uzsver LIAA direktors Kaspars Rožkalns.

Saskaņā ar programmas nosacījumiem izstrādātie zinātniskie risinājumi ir jānodod uzņēmējiem turpmākai attīstībai, lai tos izmantotu jau konkrētos tirgū pieprasītos produktos. Atbalstu saņēmušās zinātniskās institūcijas var izvēlēties veidu kā tiks turpināts darbs pie idejas attīstības un vispopulārākais modelis ir pārdot patentu izsolē ar vai bez papildu pretendentu atlases procedūru. Savukārt sarežģītāks modelis, kas prasa arī papildus ieguldījumus ir veidot kopuzņēmumu (spin-off). Tas nozīmē, ka zinātniskā institūcija ar savu patentu ieiet uzņēmuma kapitāldaļās, bet investors iegulda naudu. “Mums jau ir pirmais piemērs, kur patents tiek pārdots par summu, kas ir trīs reizes lielāka nekā ieguldījums zinātniskās idejas izstrādē. Tā tas notika gadījumā, kur

vietējais Latvijas jaunuzņēmums "Cellbox Labs" izsolē iegādājās Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūta izstrādāto tehnoloģiju, kura sniedz iespēju ātrāk, lētāk un efektīvāk testēt zāļu toksicitāti un efektivitāti pirmsklīnisko pētījumu stadijā. Šis piemērs apliecina, ka arī Latvijas uzņēmēji sāk novērtēt zinātnes pienesumu un potenciālu uzņēmējdarbības attīstībā un ir gatavi maksāt par zinātnieku atklājumiem", tā LIAA Zinātnes komercializācijas nodaļas vadītājs Māris Kromāns.

99) Latvijas valsts koksnes ķīmijas institūts ar programmas atbalstu izstrādājis jaunu tehnoloģiju, kā koksnes atkritumus efektīvi pārstrādāt furfurolā un glikozē. No tehnoloģiskajā procesā iegūtajām ķīmiskajām vielām var ražot šobrīd tirgū pieprasīto bioetanolu. "Tehnoloģija piedāvā risinājumu kā efektīvā veidā pārstrādāt šķeldu, kuras vērtība to sadedzinot būtu vismaz desmit reizes mazāka nekā pārstrādājot bioetanolā. Esam jau uzsākuši sarunas ar lielākajiem Latvijas kokrūpniecības uzņēmumiem par iespējamo sadarbību tehnoloģijas turpmākajai attīstībai un ieviešanu ražošanā. Mūsu galvenais secinājums iepazīstoties ar Latvijas uzņēmējdarbības vidi, ir tas, ka Latvijas uzņēmumiem, kas strādā ar biotehnoloģijām, lielākoties trūkst mēroga. Esam atraduši veidu kā apvienot ķīmisko pārstrādi ar industriālajām biotehnoloģijām. Tā rezultātā izstrādājām veidu kā selektīvi un efektīvāk ražot furfurolu pirms glikozes ieguves ar enzimatisko paņēmienu, kas ir izejviela otrās paaudzes biodegvielām. Šobrīd liekam cerības, ka atdzims Baltic Bioethanol OU vai cita uzņēmuma paspārnē iecere par otrās paaudzes etanola rūpnīcu realizāciju Latvijā. Mēs specializējamies liela apjoma bioproduktu ražošanas tehnoloģiju izstrādē, tādēļ varam piedāvāt tehnoloģijas, ko var izmantot atsevišķi vai integrēt lielās ražotnēs, kas pārstrādā simtiem tūkstošus tonnu biomasas, bet Latvijā šādus pasākumus atļaujas uzņemt vien atsevišķi uzņēmumi. Protams, mēs priecājamies par kolēģu sadarbību ar A/S "Latvijas Finieris" suberīna ražošanā, bet mums vēl nav izdevies viņus skatienus vērst arī uz savu pusi. Ceram turpināt sadarbību ar SIA "Paletteries" furfurola ražošanā un gaidām, ka arī AS "Latvijas Valsts meži" aktīvāk iesaistīsies inovāciju attīstīšanā, kas saistītas ar komplicētāku koksnes tālāku apstrādi un izmantošanu. Šādas ražotnes izveidē nepieciešamais investīciju apjoms varētu sasniegt 50 miljonus eiro, bet ņemot vērā produkta augsto pievienoto vērtību tas būtu izdevīgs ieguldījums," tā projekta izstrādes komandas pārstāvis Daniels Jeļisejevs, piebilstot, ka drīzumā zinātnieku izstrādāto risinājumus būs iespējams iegādāties atklātā izsolē.

Savukārt Rēzeknes tehnoloģiju akadēmijā (RTA) izstrādāts bezpakāpju pārvads elektrokartingiem, kas sniegs būtisku izrāvienu šādu mikromobilitātes transporta līdzekļu ražošanā. "Ar LIAA atbalstu Zinātnes komercializācijas programmā mums bija iespēja pilnveidot tehnoloģiju un sagatavot to demonstrācijai potenciālajiem klientiem. Ar projekta atbalstu bija iespējams veikt patenta pieteikuma reģistrāciju un vairākus specifiskus testus, lai noteiktu tehnoloģijas priekšrocības un iespējas. Svarīga bija arī zīmola un tehnisko aprakstu izveide. Tas palīdzēja pārstāvēt RTA vārdu un Latviju starptautiskā izstādē Vācijā un uzrunāt dažādus tirgus spēlētājus, lai novērtētu viņu interesi par tehnoloģiju. Šobrīd vēl strādājam pie zinātniskās publikācijas, bet paralēli jau esam uzsākuši pārrunas ar klientiem, kuri izrādījuši interesi par mūsu izstrādāto risinājumu," stāsta projekta komandas pārstāvis Artis Cicens.

99) Tehnoloģiju pārneses programma tiks turpināta arī nākošajā ES programmu plānošanas periodā, uzsvāru liekot uz uzņēmumiem, kuri vēlas ieviest inovācijas. "Uzņēmēju pienākums būs vienoties ar zinātniskajām institūcijām un kopīgi strādāt pie tehnoloģiju un risinājumu attīstības. Šādā veidā potenciālais produkts varētu nonākt tirgū ātrāk, jo vairāki procesi notiks paralēli un izstrādātā tehnoloģija jau būs uzņēmuma īpašumā," norāda M.Kromāns.

Zinātnieku izstrādāto patentu izsoļu piedāvājumam var sekot līdz valsts platformā biznesa attīstībai:

<https://business.gov.lv/sadarbibas-piedavajumi> vai konkrēto pētniecības organizāciju tīmekļa vietnēs. Pirmās izsoles izstrādātajām tehnoloģijām jau ir izsludinātas, bet lielākā daļa izsoļu notiks rudenī.

Līdz šim zinātnes komercializācijas programmai ieguldīti 16 miljoni eiro no ES līdzfinansētās Tehnoloģiju pārneses programmā, lai veicinātu augstas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu radīšanu. Programma sniedz iespēju zinātnieku komandām piesaistīt finansējumu līdz 300 tūkstošiem eiro vienam projektam. Kopējais Tehnoloģiju pārneses programmas, kura tiek īstenota ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu, finansējums ir 35 miljoni eiro, no kuriem tiek finansētas arī citas aktivitātes tehnoloģiju pārneses jomā.

Noslēguma posmā esošie zinātnes komercializācijas projekti

Zinātniskā institūcija	Projekts
Latvijas Universitāte	Redzes skrīninga un treniņu iekārtas izveide
Rīgas Stradiņa universitāte	Klīniskais personības tests
Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts	Hologrāfiskā ieraksta materiālu izstrāde uz azo-benzola
Vidzemes Augstskola	Virtuālās realitātes platforma celtniecības nozares darbinieku drošības apmācībām
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Sensorais apģērbs pareizām fiziskām aktivitātēm ar atgriezenisko saiti (SCAPE-IF)
Latvijas Universitāte	Multimodāla optiska tehnoloģija cilvēka asinsrites mikrocirkulācijas monitoringam
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Efektīvas un ekoloģiskas glikozes šķīduma iegūšanas tehnoloģijas komercializācija
Latvijas Universitāte	Aitu vilnas šķiedru apstrādes tehnoloģija to izmantošanai multifunkcionālu bio – filtru izveidei
Latvijas Universitāte	Māla minerālu un antociānu kompozītmateriālu sensori pārtikas kvalitātes kontrolei
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Silīcija Intelektuālā Īpašuma Izstrādes Nams (SilHouse)
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Lignocelulozes beramā siltumizolācijas materiāla iegūšanas tehnoloģijas komercializācija
Rīgas Stradiņa universitāte	Dabīgo glikopeptīdu iegūšanas tehnoloģijas pilnveidošana un to imūnmodulējošo īpašību izpēte
Rīgas Tehniskā universitāte	Tiešsaistes dzeramā ūdens kvalitātes monitoringa un agrīnās brīdināšanas sistēma – WATSON
Rīgas Tehniskā universitāte	Moderna biodīzeļdegviela no augu eļļas ražošanas lipīdu-ziepju atlikuma
Latvijas Biomedicīnas pētījumu un studiju centrs	Dinamiska cilvēka mikrobioma datu platforma un interpretācijas rīks personalizētām veselības rekomendācijām

Rīgas Tehniskā universitāte	Biodegradējama blakusproduktu izmantošana proteīniem bagāta dzīvnieku un zivju barības ekstrakta ražošanā – Vienšūnu proteīni (PREFER-VSP)
Rīgas Tehniskā universitāte	Ilgspējīgi risinājumi biomasas plāksnēm
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Bezkontakta ledus biezuma mērītājs (EDI ICE)
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Termiski modificēta saplākšņa iegūšanas tehnoloģijas komercializācija
Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts	Optiskais gāzu sensors
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Rapšu eļļas un reciklēta polietilēntereftalāta poliolu sintēzes komercializācija (ROPET)
Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts	Autokatalītisku tallu eļļas taukskābju poliolu sintēzes tehnoloģijas komercializācija (ACTOPOL)
Latvijas Universitāte	Rotējošu magnētisko dipolu sistēma šķidra alumīnija efektīvam transportam
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Indutsriāli inerciālais bezvadu sensors (IIBS)
Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija	Bezpakāpju pārvads mikromobilitātes transportlīdzekļiem
Elektronikas un datorzinātņu institūts	Dzelzceļa pārbrauktuves automatizēta uzraudzības sistēma (PAKS)

<https://www.liaa.gov.lv/lv/jaunums/liaa-uznemeji-izsoles-vares-iegadaties-zinatnes-komercializācijas-projektos-izstradatos-risinajumus>